

APUNT BIOGRÀFIC DE TOMÀS RAGUER I FOSSAS

AGUSTÍ DALMAU I FONT

Resum

El nom d'una escola pública i d'una plaça ens serveixen per recordar un ripollès il·lustre amb lletres majúscules, Tomàs Raguer i Fossas. Més enllà de ser l'ànima de l'Arxiu Museu de Sant Pere, actual Museu Etnogràfic, i del seu vessant com a historiador, arxiver, excursionista i farmacèutic, podríem qualificar Raguer d'una persona polièdrica —un *tot terreny*, en terminologia actual— atès que el trobem implicat o vinculat a un munt d'activitats culturals, polítiques, religioses, etc., de la vila de Ripoll.

Paraules clau: Tomàs Raguer, Museu Etnogràfic, Ripoll

Abstract

The name of a state school and of a square helps us remember an illustrious and very important man from el Ripollès: Tomàs Raguer i Fossas. Apart from being the soul of the Archive Museum of Sant Pere, the present Ethnographic Museum, and as well as his many roles as a historian, archivist, excursionist and chemist we can qualify Raguer as a person who could manage everything, as he was involved in and related to many cultural, political and religious activities in the town of Ripoll.

Key words: Tomàs Raguer, Ethnographic Museum, Ripoll.

El nom d'una escola pública i d'una plaça ens serveixen per recordar un ripollès il·lustre amb lletres majúscules, Tomàs Raguer i Fossas. Més enllà de ser l'ànima de l'Arxiu Museu de Sant Pere, actual Museu Etnogràfic, i del seu vessant com a historiador, arxiver, excursionista i farmacèutic, podríem qualificar Raguer d'una persona polièdrica —un *tot terreny*, en terminologia actual— atès que el trobem implicat o vinculat a un munt d'activitats culturals, polítiques, religioses, etc., de la vila de Ripoll.

L'article obre el ventall de noves dades d'un personatge polifacètic i en cap cas pretén ser un treball definitiu. Quan els historiadors de Ripoll furguem en la nostra història, gairebé sempre hem de remetre'ns a una anotació o a un document que Raguer va recollir i que ens permet fer un salt qualitatiu en la recerca. Sense la seva incansable tasca de recopilació, això difícilment hauria estat possible.

Tomàs Raguer. Biografia

Tomàs Raguer i Fossas, fill del metge Eudald Raguer i Batlle i de Josepa Fossas i Costa, va néixer a Ripoll el 3 de juliol de 1861. Als deu anys ingressà al seminari de Vic, ciutat on també estudià batxillerat.

Estudià la carrera de farmacèutic a la Universitat de Barcelona. Per tal d'obtenir uns ingressos i adquirir formació va treballar de meritori a la farmàcia del Dr. Codina, establerta al carrer de Sant Pau de la ciutat comtal. En els anys 1879–1880 exercí de practicant efectiu de farmàcia de l'hospital barceloní de la Santa Creu. Quan acabà el període formatiu, regentà durant un any la farmàcia del Dr. Giró, de Vic. Després, i durant set anys, va viure a Manlleu, on havia adquirit l'establiment del Dr. Camprodon. En aquesta població fou nomenat membre de la junta local de sanitat l'any 1885.

Tomàs Raguer tornà a Ripoll pels volts de 1889 a causa de la mort de la germana i del germà. Alhora, va adquirir la farmàcia del seu cosí Joaquim Raguer per exercir d'apotecari. L'any 1891 fou designat vocal de la junta local de sanitat, càrrec que desenvolupà fins al 1897.

El 7 de novembre de 1891 es casà amb Dolors Vendrell i Plana, resident a Hostalric però oriünda de les Llosses. El matrimoni va tenir dos fills: Eudald, que va néixer el 3 de juliol de 1893, i Josep, nascut el 2 de desembre de 1894.

a a a

Al cap de quatre anys de casar-s'hi va morir la seva dona, i poc temps després també finiren els dos fills, Eudald amb tres anys i Josep quan només en tenia sis.

Aquest fet provocà l'abandó de les tasques d'apotecari. Trobà en l'etnografia, la història i l'excursionisme les afeccions que a partir d'aleshores l'ompliren anímicament. El seu interès per la geografia de Catalunya, però, es remunta a l'any 1884, quan fou admès com a soci delegat de l'Associació d'Excursions Catalana.

La inquietud per preservar el passat del Ripollès el portà a recollir a les golfes de l'església de Sant Pere objectes de la contrada —fos quina fos la seva naturalesa—, creant d'aquesta manera el primer museu folklòric de Catalunya (1929), l'Arxiu Museu de Sant Pere. Alhora, des dels anys deu va recollir i ordenar el fons documental de la desapareguda comunitat de domers i preveres de l'esmentada església.

Tomàs Raguer fou un erudit compromès amb la cultura catalana dels primers anys del segle xx, com ho corrobora la seva relació epistolar amb personalitats rellevants en la societat de l'època, com Rossend Serra i Pagès, Joan Amades, Joan Rubió i Bellver, Josep Puig i Cadafalch, Josep Ribot Calpe, Joan Serra i Vidal o Josep M. Vilarmau i Cabanes.

A més de ser fundador del museu, Raguer formà part d'altres associacions locals; l'any 1893 se l'escollí president de l'Acadèmia Catòlica i, alhora, director del teatre d'aquesta entitat; el 1906 l'Ajuntament l'elegí vocal de la comissió que havia de vetllar per la conservació i millora del Museu d'Història Natural de Ripoll.

La seva condició d'arxiver i bibliotecari vocacional el portà a col·laborar en aquesta faceta amb diverses entitats culturals. L'any 1912 fou nomenat bibliotecari de l'Ateneo Enciclopédico Ripollés, càrrec del qual dimití el 1913. L'Ajuntament va acceptar, l'any 1917, l'oferiment de Raguer per catalogar els llibres de la biblioteca municipal. El 1924 fou escollit arxiver de l'Acadèmia Catòlica.

L'aportació a la cultura es completà com a corresponsal de mossèn Antoni M. Alcover, amb nombroses col·laboracions en diferents publicacions, i la creació, amb Daniel Maideu, de la publicació *Scriptorium* (1923-1936). A més, participà en altres setmanaris de Ripoll com *El Puigmal*, *El Catllar*, *El Pirineu Català*, i *La Veu Comarcal*. Curiosament, Tomàs Raguer no va escriu-

re mai cap llibre, però té publicats més de 150 treballs referents a etnografia, costums i història local. La seva experiència en el món periodístic es remunta a l'any 1894 quan el «Centre Catalanista de Gerona y Sa Comarca» el nomenà corresponal del diari *Lo Geronés*.

També fou membre de la Comissió de la Restauració del Monestir de Santa Maria de Ripoll, d'acord amb una resolució del bisbe Josep Morgades l'any 1889. El 1893 va ser nomenat vocal de la comissió de festes encarregada de preparar, el juliol, els actes del Mil·lenari de la Mare de Déu de Ripoll. El vincle de Tomàs Raguer amb la basílica es posà de manifest el 1895, quan hi fundà la confraria de Sant Jordi. L'any 1932 formà part de la comissió encarregada de realitzar un monument funerari a la memòria del comte Guifré el Pelós, que no es va materialitzar.

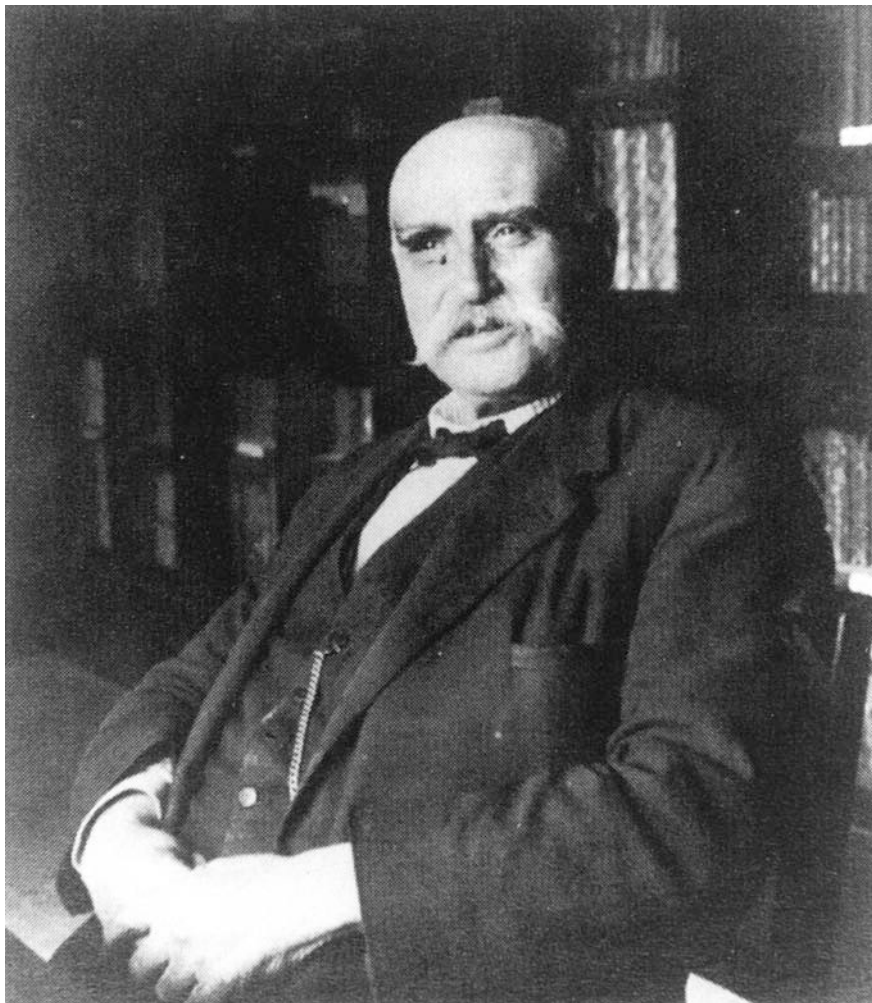
En l'àmbit religiós, l'any 1891 fou escollit per formar part de la comissió directiva del Montepio de Sant Eudald. L'entitat religiosa en què participà més activament va ser, segurament, la congregació de la Puríssima Sang; el 1881 hi ingressà com a congregant, i nou anys després passà a integrar-se a la junta.

Durant la Guerra Civil, i concretament l'any 1937, la Generalitat de Catalunya va nomenar Tomàs Raguer delegat de la secció de monuments a Ripoll per tal que tingués cura de la preservació del monestir, i també se'l facultà —com a director del museu— per a recollir la documentació dels arxius parroquials de la comarca (1938). La seva tasca de defensa i protecció del patrimoni motivà que rebés la medalla d'or del Centre Excursionista de Catalunya (1934) —acte de reconeixement en el qual participaren cinquanta-quatre entitats excursionistes catalanes— i la creu d'Alfons X el Savi (1944).

Quant a la política, Raguer era una persona catalanista i conservadora, que mantingué una intensa activitat des de final del segle XIX i fins a la proclamació de la Segona República, el 1931. L'any 1889, durant la seva estada a Manlleu, fou admès com a soci del Centre Català de Manlleu i formà part —amb condició de vocal— de la junta que es va constituir en aquesta població en contra de l'article 15 del codi civil.

En tornar a Ripoll, fou l'impulsor del Centre Catalanista de Ripoll, del qual va ser designat president el 1891, mentre que l'any següent fou nomenat delegat a l'Assemblea de Manresa. La influència de les Bases de Manresa es deixà sentir a Ripoll en crear-se la Lliga Catalanista de Ripoll i sa Comarca (1899), vinculada a la Unió Catalanista, que defensava els principis aprovats

a Manresa. Després d'ingressar en aquella com a soci l'any 1900, passà a ser-ne el president des del 1901. El mes de maig d'aquest any, la Unió Catalanista va nomenar Tomàs Raguer delegat del Ripollès, la vall de Ribes i la vall de Camprodon i va ser escollit representant del Ripollès a l'Assemblea de Terrassa que va celebrar-se aleshores.

Tomàs Raguer i Fossas (1861-1946) (Museu Etnogràfic de Ripoll)

aaa

A partir d'aquestes dates formà part de l'Associació l'Amich del Poble Català (1906), de la qual fou nomenat president de la subsecció de Ripoll; del Centre Autonomista Ripollès (any 1907), del qual passà a ser membre de la junta directiva; i del Foment Catalanista de Ripoll (1914–1920), on exercí de tresorer en el bienni 1915–1916 i integrà la comissió de propaganda i acció política del partit en el període 1918–1919. L'any 1920, la junta del Casal Català l'admeté com a soci.

L'última implicació política que hem trobat de Tomàs Raguer data de l'any 1930, quan ingressà com a soci en l'entitat catalanista anomenada Resorgiment, de la qual fou elegit membre de la junta consultiva.

El nostre protagonista també va exercir càrrecs judicials a Ripoll. Els anys 1891 i 1893 fou fiscal municipal suplent, i en el període 1903-1904 era el jutge municipal suplent, segons resolució de l'Audiència Territorial de Barcelona.

Per últim cal destacar que en l'àmbit educatiu, l'any 1901, el consistori ripollès l'elegí com a conservador dels béns mobles i el material de l'inactiu Col·legi de Segona Ensenyança, aleshores instal·lat a l'edifici de l'Ajuntament. Deu anys després fou nomenat vocal de la junta per al foment i desenvolupament de segona ensenyança de la població. L'any 1922 ingressà com a soci en l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Tomàs Raguer i Fossas va morir a Ripoll el 21 de març de 1946. A títol pòstum, va rebre la medalla de plata de Ripoll. Als anys cinquanta, l'Ajuntament donà el seu nom a una plaça del nucli antic de la població i el seu cos fou traslladat a l'interior de la capella del cementiri, on roman en l'actualitat.